

POLITICI ANTICORUPȚIE ÎN SECTORUL PUBLIC ȘI POLITIC (Cazul Republicii Moldova)

Mariana NOVAC, masterandă

CZU: 328.185:[32 + 35](478)

marianafrosineac@gmail.com

This master's thesis is a complex study that combines the assessment of the current situation on corruption in the public and political sector. The aim of the research is to investigate anti-corruption policies and analyze their impact on the development of the national integrity system and reduce the risk of corruption in the public and political sector.

Fenomenul corupției este tot mai des invocat în agenda publică din Republica Moldova drept un factor major, care denaturează transformarea și parcursul democratic a statului. Respectiv, dinamica negativă a tendințelor manifestării faptelor de corupție reprezintă o realitate tristă a funcționării diferitelor instituții din Republica Moldova. Amploarea și gravitatea nivelului corupției în Republica Moldova este evidențiată prin prisma diverselor cercetări, sondaje, rapoarte naționale și internaționale [2, p.28-32]. Percepția generală asupra nivelului de corupție în instituțiile publice este una foarte negativă. Sondajele și rapoartele la nivel național arată că fiecare al doilea respondent consideră că în Moldova nu există nicio instituție publică care să nu fie coruptă. În sectorul politic, situația e la fel de îngrijorătoare, ținând cont de faptul că în Republica Moldova de-a lungul timpului au existat o multitudine de probleme, riscuri și ilegalități care leagă sectorul politic de situații financiare. În prezent, eficiența politicilor anticorupție continuă să reprezinte o dilemă, dacă ținem cont de „furtul miliardului” și tărgănarea tragerii la răspundere a beneficiarilor finali ai fraudei bancare, precum și multe alte cazuri de rezonanță în centrul cărora se găsesc politicieni, guvernanți, persoane cu funcții de demnitate publică și instituții de stat.

Scopul cercetării constă în investigația politicilor anticorupție și analizei impactului acestora asupra dezvoltării sistemului național de integritate și reducerii riscului de corupție în sectorul public și politic. Rezultatele cercetării sunt valorificate în studiul: „Finanțarea partide-

lor politice – experiența internațională și națională”, Publicația „5 Proiecte de cercetare în domeniul electoral – Alegerile Element-cheie al Democrației”. [3].

Cadrul legal autohton a parcurs o cale lungă și anevoioasă în procesul de creare a unui sistem național de integritate, transparență și responsabilitate. Sistemul național anticorupție al Republicii Moldova este axat pe politici centrate pe cadrul normativ și instituțional. Cadrul normativ anticorupție este divizat în segmentul actelor normative internaționale la care Republica Moldova a aderat și actele normative naționale. Principalul document strategic de planificare în domeniul prevenirii corupției este *Strategia Națională Anticorupție*. Republica Moldova are o succesiune de documente privind Strategia Anticorupție și planul de acțiuni, începând cu anul 2004. În Republica Moldova politicile anticorupție în domeniul public și politic sunt stabilite și stipulate în legea integrității. Legea integrității reprezintă o lege-cadru, care compilează mai multe norme de etică și conduită profesională, ce se regăsesc în mai multe acte legislative [1]. Această lege are ca scop cultivarea integrității în sectorul public și a climatului de toleranță zero la corupție în cadrul entităților publice din Republica Moldova. Cultivarea integrității în sectorul public se realizează prin crearea climatului de integritate politică și crearea climatului de integritate instituțională în cadrul entităților publice.

Cadrul instituțional național implică un spectru variat de instituții publice, al căror obiectiv este de a asigura climatul de integritate, a promova și a aplica măsuri eficiente anticorupție. În principiu, toate autoritățile publice naționale, atât centrale, cât și locale, sunt obligate, în temeiul Legii integrității, să respecte și să aplice în activitatea lor măsurile de asigurare a integrității. Totuși, rolul central pe terenul promovării și aplicării măsurilor anticorupție preventive îl joacă trei instituții: Centrul Național Anticorupție, Autoritatea Națională de Integritate și Procuratura Anticorupție.

Partea practică a lucrării este reprezentată de un sondaj în mediul online în iulie-septembrie 2020, care are drept scop evaluarea atitudinii cetățenilor cu privire la procesul de finanțare a partidelor politice și determinarea capacității de *crowdfunding* a cetățenilor pentru partidele politice [4, p. 39-75].

În cadrul chestionării au participat 254 de persoane, dintre care 52% – femei, iar 48% – bărbați. Majoritatea respondenților, 71%, se află în țară, iar 29% sunt plecați peste hotarele țării.

Am întrebat respondenții care cred ei că sunt sursele de finanțare a partidelor politice. Majoritatea au menționat finanțarea publică și privată. O altă opțiune a fost „internă și externă”, iar unii respondenți au indicat drept sursă de finanțare pentru partidele din Moldova „bani din offshore”, „mită”, „bani de la oligarhi și afaceriști din afara țării”. Îndrăznim să presupunem că opiniile lor sunt bazate pe ceea ce urmăresc în mass-media. Pentru că în capul listei la sursele de informare, majoritatea celor chestionați au plasat mass-media, iar mai apoi rețelele de socializare și, abia la final, rapoartele oficiale.

Așa se explică faptul că la întrebarea „*Urmăriți activitatea și prestația partidelor politice care primesc subvenții din bugetul de stat?*”, 112 respondenți au declarat că „rareori”.

Ținând cont de opiniile formulate și de informarea generală despre acest subiect, la întrebarea sunt sau nu de acord ca partidele politice să fie finanțate din bugetul de stat, 44% au răspuns că nu sunt de acord cu subvenționarea partidelor din resursele statului, 41% au avut o atitudine neutră, spunând că ar fi parțial de acord. 93% dintre persoanele chestionate susțin că nu există suficientă transparență în procesul de finanțare a partidelor politice în Republica Moldova. Am întrebat cei 254 de respondenți dacă au donat vreodată bani pentru un partid politic sau dacă ar dona. Astfel, 82% au spus că nu au donat niciodată bani partidelor politice, iar 18% au susținut că au donat.

A urmat întrebarea ce i-ar motiva să doneze bani unui partid politic. Am sumarizat răspunsurile în felul acesta:

- Calitatea de membru de partid.
- Integritatea morală a deciziilor și cauzelor susținute, capacitatea partidului de a comunica alegătorului realitatea socioeconomică și planul de acțiune, interesul partidului de a educa publicul prin acțiuni și nu promisiuni.
- Transparență și raportare financiară reală, accesibilă pentru cetățeni.

Astfel, luând în considerare rezultatele chestionării, observăm că răspunsurile oamenilor sunt generate, în mare parte, de un singur

cuvânt: încredere. Încredere în partidele politice, încredere în aplicarea legii, încredere în sursele de informare.

În urma cercetării aprofundate, concluzionăm că corupția rămâne una dintre principalele provocări în calea dezvoltării și investițiilor, care afectează toate domeniile societății, iar mecanismul de funcționare a relațiilor de corupție este puternic înrădăcinat în sistemul politic. Deși Republica Moldova deține majoritatea componentelor formale ale unei arhitecturi anticorupție solide, instrumentarul și politicile anticorupție adoptate nu sunt aplicate de o manieră potrivită, unele practici par să se dubleze sau chiar sunt în exces, ceea ce duce la ineficacitatea lor. Rezultatele sondajului exprimă lipsa de încredere a cetățenilor în legislație și instituții, care nu reușesc să contribuie semnificativ la scăderea corupției politice. Cadrul legal de-a lungul anilor în Republica Moldova a înregistrat multiple modificări în vederea îmbunătățirii și sporirii transparenței în procesul de finanțare a partidelor politice, în prezent există anumite lacune legislative nesoluționate care generează riscuri de corupție. În cele din urmă, putem afirma că condiția indispensabilă în realizarea activității de prevenire și combatere a corupției o constituie existența unei voințe politice reale de a acționa în acest sens, fără de care orice activitate ar părea formală, dar și o voință bine determinată din partea cetățenilor.

Referințe:

1. Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 229-243 din 07.07.2017.
2. INSTITUTUL REPUBLICAN INTERNAȚIONAL. Sondaj de opinie publică: Rezidenții Republicii Moldova, 9 februarie- 16 martie, 2021. 46 p. [online] https://www.iri.org/sites/default/files/iri_march_21_slide_deck_for_publishing_romanian.pdf [accesat 30.04.2021].
3. 5 Proiecte de cercetare în domeniul electoral – Alegerile Element-cheie al Democrației”. CICDE: Chișinău, 2020. ISBN 978-9975-3403-1-1 [online] https://www.cicde.md/media/files/files/bro_ur_cercet_ri_1_9371808.pdf [accesat 22.04.2021].
4. NOVAC, M. Studiu: *Finanțarea partidelor politice – experiența internațională și națională*, pp. 39-75, CICDE 2020. ISBN 978-9975-3403-1-1 [online] https://www.cicde.md/media/files/files/bro_ur_cercet_ri_1_9371808.pdf [accesat 26.04.2021].

Recomandat
Natalia PUTINA, dr., lector univ.